

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrta leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako sodi kmet o sedanjem županovanji?

Domača srenja ali občina je vsakemu misle-
čemu srenjčanu imenitna politična zadeva. Kdor
ni popoln nemarnjak, ta se bo gotovo brigal, kd
mu župani, kaj se dela s srenjskim premoženjem,
kake postave se dajejo v srenjskih rečeh? Tudi
malokde kmetski človek tako hitro, kakor pri srenj-
skih zadevah, zapazi, da tukaj liberalni poslanci
slabo gospodarijo. Tako so na primer liberalci
mnogo srenj stlačili v večje občine; zopet druge
so bližnjim mestom in trgom prišli. Zdaj pa
kmetje skoro povsod prosijo, naj bi njih za božjo
voljo zopet razpisali. Lani so liberalni poslanci
hoteli osnovati nove večje srenje, ki bi obsegale
več sedanjih manjših srenj in se med te in med
okrajne potisnile. Tako bi imeli trojno kmetsko
gospodsko: malega župana, velikega župana in
predsednika okrajnega zastopa. Više 80.000 kmet-
skih ljudi je po svojih zastopih zoper to drago,
nepotrebno in nespametno mečkanje srenj
prošnje vložilo. Liberalci nalagajo srenjam vedno
več poslov. Te pa ugovarjajo, da je narobe svet,
kmetom nalagati, za kar ti gospodo v kancelijah
plačujejo.

Sicer so liberalci za take glasove radi gluhi.
Vendar močno ugovarjanje kmetskih ljudi in pa
glas vrlih poslancev, n. pr. našega blagega gosp.
Hermana, njih je precej snlašil. Ne upajo si v
srenjskih zadevah ne naprej, pa ne nazaj.

Kako dobro pa ljudje tu pa tam ovo reč že
razumijo, to smo brali v poslednjih Novicah. Nek
priprost Kranjec, ki je ob enem župan, ondi tako
pravi: „Od gospodov v kancelijah in od nemškutar-
jev večkrat slišimo, da smo župani za nič, da nič
ne znamo, da ne združujemo reda na deželi in
takih litanij več. Te zatožbe so večkrat resnične,
ali pravične niso. Ko bi srenje bile to, kar
so bile nekdanj, to je, gospodinje za svoj
lastni dom, potem, Bogme, se ni bati, da nebi
dežela imela dosti poštenih in umnih mož po kme-
tih, ki bi dobro opravljali to, kar v opravilstvo
dobrega gospodarja spada. Ali zdaj se žu-

panijam nelaga čedalje več opravil in sicer takih,
ki bi njih imele opravljati cesarske gospodske,
ne pa mi župani. Neko ime so skovali, ki mu
pravijo autonomija, to je menda samolastno
opravljanje občin. Vendar s tem imenom nismo
ničesar druga dobili kakor to, da so gospodom v
kancelijah odvzeli veliko opravkov, pa njih na-
ložili na rame srenjskim predstojnikom. Kaj
čuda, da se po tem takim občinski stroški množijo
in davkarske priklade za srenjske potrebe rastejo?
Občinam so navesili policijska opravila, ki pa
soseskam niso lastna, ampak tuja opravila. Ta
so dolžnosti državnine. Čemu pa plačuje
ljudstvo davke, če se pa mora samo va-
rovati? In če smo cesarsko gospodsko prosili,
naj nam žandarjev pošlje na pomoč, da bi
zdatno skrbeli za občeno varnost — kaj se nam
je reklo? Žandarji so le za službo okrajni
gospodski, ne pa vam. Prosili smo tedaj kruha,
dal se nam je kamen. Ceste oskrbujejo (na
Štajerskem okrajni) srenjski odbori, šolsko
šolski odbori itd. Kaj pa imajo zdaj opravljati
še cesarske gosposke? Ne vemo, kaj bi rekli. In
če pridete v njihove kancelije in se ogledate po
njih sobah, potem vidite toliko glay, ko nekdanj,
kedar še nam ni bila znana ova angeljska: auto-
nomija. Naj gre rakom žvižgat taka autonomija,
ki soseskam nalaga od leta do leta več bremen
in davkov, cesarstvu pa zavolj velikega števila
uradnikov več stroškov dela, ki se morajo popla-
čati iz povikšanih dač!

Naredite nam županije ali srenje, ki bodo
opravljale, kar je njih lastnega. Cesarske
okrajne gosposke pa naj opravljajo vse to, za kar
ima država skrbeti, ki od ljudstva davke pobira
za različne potrebine!“

Cerkvene zadeve.

Dve molitviči za sv. leto in sicer: za ljubi
mir in ohranitev sv. vere s 3 ličnimi podobicami
ste tiskani izišle v založbi g. Pajka. Druga je
še od rajnega škofa Slomšeka priporočena; obedve

pa od škofijstva potrjeni; 100 iztisov se dobi za 1 fl., več 100 skupaj po 80 kr. 1000 za 5 fl. s poštino vred v J. M. Pajkovi tiskarni v Mariboru.

Sv. Oče Pij IX. so se pred 25 leti t. j. 12. aprila 1850 srečno vrnoli v Rim, iz katerega so bili pregnani. Na ravno ta dan Njih je letos razveselila množica Katoličanov iz vseh narodov. Knez Hugo Windischgrätz bil je njej vodja. Oddal je sv. Očetu pismo, v katerem vsi ugovarjajo zoper drzno motenje papeževe volitve; ob enem pa Boga prosijo, naj nam Pija IX. še pusti, dokler se časi ne pomirijo. Navdušenost bila je velika. Iz Štajerskega bili so navzoči graški škof s 8 duhovniki med njimi č. g. Gomilšak. Iz naše škofije so se pridružili grof Ferd. Brandis in č. g. Šrol, Vraz in Voh.

Prusi so zdaj sv. Cerkvi vzeli še tisto, kar so njej liberalci poprej v postavo zapisati dali: namreč: da sme svoje verske in cerkvene zadeve sama opravljati. To se je zdaj izbrislalo ter določilo: da vse to se vrši po vladnih pruskih liberalnih in frajmavrevskih tedaj Kristusu protivnih postavah. Glejte! kako na sveto mesto sili — gnjusoba razdrtja!

Knezoškof Fürster je te dni obhajal 50letnico svojega duhovenstva. Bismark mu je poslal pismo, v katerem zahteva, naj se sam odpove škofovanju. No, turški pregrešni ministri se morajo na sultanov ukaz sami obesiti, japonski pa trebuh razparati, na Pruskem pa bi naj sv. Cerkva sama sebe uničila! Tako hoče Prus!

Sv. olje blagoslovil je veliki četrtek mesto zaprtega nadškofa Ledohovskega njegov škofijski pomočnik. Zato ga hočejo Prusi zapreti. — Mlad mešnik na Badenskem je zaradi bolehnosti v gradu nekega grofa začasno stanoval in v njegovi kapeli mešoval. Zato je bil kaznovan s 1000 fl. plače ali z 10 mesenci ječe.

Luteranov je v njihovi občini Maribor-Ptujski 164 in sicer v Mariboru 118, v okolici 46, v Ptujju 14, v Konjicah 10, v Račah 7, pri sv. Lovrencu v puščavi 2, v Ločah 3, v Sp. Pobržah 2, potem pri sv. Janži na dravskem polji, v Buhentajnu, na Muti, v Ljutomeru, v Središču in v Mesincu povsod 1. Dohodkov je bilo 3961 fl. Pruski Gustav-Adolf-Verein je dal 1137 fl.; avstrijska vlada 200 fl. — Pastor ima 600 fl. plače. Cerkva v Mariboru se ceni na 11.601 fl.

V Selnici nad Mariborom se je pred 80. leti rodil jezuit in misijonar v Severni Ameriki č. o. Weninger. Konec mesenca marca je imel nesrečo na železnici. Vlak se je zvrnil v 60' globoko jamo. Vagonov se hipoma ogenj loti. Med tem

plane orjašk zamorec po nakupičenih vagonih, vlomil dveri, izvleče in reši slavnega misijonarja. O. Weninger ni bil čisto nič poškodovan!

Gospodarske stvari.

Priprava novih poljedelskih mašin je tudi manjšim posestnikom mogoča!

Iz ljutomerske okolice in pa iz savinske doline smo lani poizvedeli, da so si tamošnji kmetovalci neke vasi kupili: mlatilnico. To je bilo modro postopanje! Noben misleč človek ne more reči, da so raznovrstne mašine, kojih sedaj vedno več izmislijo, izumijo in naredijo, za nič in zastonj. Marsikateri gospodar je morebiti še neveren z glavo kimal, kedar je na razstavah, n. p. v Mariboru, v Ptujju, v Gradcu ali celo na Dunaju gledal umetne sejalnice, mlatilnice, senokosilnice, to je: mašine za sejanje, mlačenje in košenje, potem lepe pluge, nove brane in valjnice, vitla (binte), motike, sesaljke ali pumpe (ventilje) za gnojnico, novošegne stiskalnice (preše). Vendar brž, ko je videl ove mašine urno in natančno delovati, mu je vsa nevera zginila. Sprevidel je, da hohenheimski plug bolje brazdo reže, kakor njegov stari leseni štrcel, in da umetna mlatilnica več opravi, kakor njegovi težavni cepci. Ali kaj pomaga vse to videti in vedeti, če pa denarjev ni, da bi se takih mašin zamoglo nakupiti? Se vè, da potem vse nič ne pomaga! Ali kar je posameznemu nemogoče, to doženejo združene moči. V pojasnenje podamo vzgled nemških kmetovalcev!

V neki srenji na Nemškem je se pogovorilo in zedinilo 40 manjših posestnikov, sosedov, v posebno družbo za nakupovanje novejših poljedelskih mašin. Vsak je vložil 10 gld. Tako so nabrali 400 goldin. V prvem letu so nakupili 3 hohenheimske pluge, 2 pregibni brani z železnimi zobovi, 1 plug za osipavanje, 1 razrušnik (ekstirpator), 1 sejalnico, s katero se široko seja, 1 brazdar, mnogo železnih in jeklenih lemežev. Potem so določili, kako, v kateri vrsti se zamore vsak družbenik nakupljenega orodja posluževati, da ne bode krega in preprirov. Kedar njih sami niso potrebovali, tedaj so tudi radi na posodo dajali; za porabljenje pa so računili od pluga 15 kr., od brane 10 kr., itd. na dan.

No, in kaj so ti kmetovalci s tem opravili? Jako veliko! Že samo v prvem letu je se 50 oralov zemlje preoralo in povlačilo boljše, kakor poprej. Više 180 oralov trdega zemljišča so z razrušnikom razlamali in izrahljali ter nja rodovitnost pomnožili. Za posojilo so nabrali toliko, da so zamogli za vložene denarje izplačati 4% obresti.

Glejte! koliko zamore ljuba edinost! Kmetovalci bi si v mnogih rečeh zamogli pomagati, ako bi se združenja bolj poprijemali! Nekateri srenje imajo še lastnega premoženja. Ali bi se

ne dalo vsaj nekaj porabiti na razložen način? Vsaj bi srenjam bilo na korist!

Gnoj iz rastlin (zeleni gnoj).

I.

Vsi rastlinski deli, ki pridejo v prst, s časom zgnjijejo in dajejo tako hrano in snovi rastlinam, ki za njimi rastejo. Ta razkrojitev v prsti se pa toliko hitreje godi, kolikor bolj se rastlinski deli namešajo z živalskim gnojem ali z drugimi rečmi, ki hitro gnjijejo ali gnjilobo pospešujejo. Tako slama v gnoju prej strohni, kakor pa, če se sama podorje, mehka slama prej ko trda, ta zopet prej ko listje; trdi les pa potrebuje v to več let.

Iz tega tedaj vidimo, da se tudi brez živalskega gnoja hranivne snovi za naše rastline v zemljo spraviti zamorejo, da so njim gnoj. Hlevski gnoj tedaj ni druga, nego množina raznih rastlinskih ostankov v drobu živali zdrobljenih, namočenih in razkrojenih. Te zadnje tri lastnosti so poglavitni vzroki, da gnoj hitro svojo moč pokaže. —

Če tedaj travnato plan ali deteljišče, mesto da ga pokosimo in kot seno živini položimo, le podorjemo, tako smo te snovi prej pod zemljo in v prst spravili, kakor pa, če bi bile kot hrana živini služile. Sploh pa ta gnojitev ni tako močna in hitra, kakor s hlevskim gnojem. Kajti ukanil bi se, kdor bi mislil, da je tako pognojena zemlja na hranivnih snovih bogatejša postala. Od kod bi bile pa te tudi prišle?

S podoranjem zelene zemlje se le to povrača, kar se njej je prej vzelo. Res sicer je, da nekatere rastline svoje korenine globoko v tla poganjajo in od tod svojo hrano na-se potegujejo, katero potem v stebila, perje itd. napeljujejo. Če se toraj rastline z globokimi koreninami za zelen gnoj porabijo, postane zgornja prst njive bogatejša hranivnih snovi, pa le za to, kar se je globokejšim plantim njenim prej odtegnilo.

Od mnogih strani se trdi, da rastline svojo hrano tudi iz zraka jemljejo in tedaj ž njo zemljo pri podoranju obogatijo. Vendar to le deloma velja. Rastlina živi res tudi o kiselcu in ogljeni kislini, ki sta v zraku. Ali ravno te hranivne snovi so v zraku v obilnosti najti in se toraj ne morejo k tistim hranivnim snovim prištevati, ktere mora kmetovalec svojim njivam povračati. K tem poslednjim pripadajo v prvi vrsti kalijeve soli, fosforova kislina, soliterjeva kislina in amonijak. In ravno izmed teh sta le zadnja dva, ki se tudi v zraku, pa le pičlo, nahajata. Vrh tega pa je dokazano, da se te snovi po listju rastlin ali celo ne ali pa le v prav mali meri sprejemajo.

Potem takem, kar je bilo dozdej povedano, bi se tedaj lahko mislilo, da zelen gnoj nima nobene vrednosti. Pa to ni tako. Zelen gnoj je za mnoge razmere velike vrednosti, kar bomo pozneje povedali.

Okusno sočivje.

Če v marsikterem vrtu rabarbara s krasnimi listi po zelenih tratah oči vrtnarjev in tudi drugih ljudi na se obrača, tako jih je gotovo le malo, ki vedó, da ta lepa rastlina tudi izvrstno prikuho podaja, ki je ravno tako nježna in okusna ko špargelj, kterege pa po mnogovrstni porabi daleč presega. —

Naj se že v putrovi omaki ali kot salata, naj se kot prikuha s cukrom in začimbo ali pa kot kompot na mizo postavlja, zmirom podaja ta rastlina jako prijetno jed.

Listi, dokler so še mladi in ne trdi, se potrgajo; vendar tako, da se grmič ne poškoduje; potem se listova širina med stebli in rebrovjem tako izvzame, da stebila in rebrovje samo ostane! Ta se potem po potrebi v daljše ali krajše dele razrežejo, lupijo, operejo in se ž njimi sploh tako ravna, kakor z drugim sočivjem. Posebno nježna je salata iz njih, če se kakor endivija v male šopke povije in v klet položi.

Če se pa kdo boji, nasledka, kterege ima rabarbara v medicini, tako naj se le pomiri. Tisto moč ima rabarbara le v koreninah, pa ne v steblih. Gornji del rastline je te moči popolnoma prost. —

Rabarbara se iz semena zareja, trpi več let, če se po zimi z listjem ali trstjem pokriva. Najbolj nježna in tudi najizdatnejša sorta je tista, katero imenujejo „Angleško kraljico“. P. L.

Ne redite več živine, nego nje morete prav prerediti! Napačno je preveč živine rediti. To kaže sledeč račun! Mislimo si, da se je 100 centov sena 10 repom tako pokrmilo, da je ta živina pri svoji prejšni teži ostala. Tako se je seno jedino le za to potrošilo, da so se te živali preživele. Kmetovalec se je le razmerno pičle množine gnoja vrglo, druga pa nič. Če se pa število živine za polovico zniža in njej pokrmi ravno tista množina sena, toraj 100 centov v tistem času 5 živinčetom, tedaj bi 50 centov sena v to služilo, da se kaj pridela. Po tem načinu se dobi več in boljšega gnoja, vrh tega pa še nad 300 funtov mesa in loja. Tako krmo v višo vrednost spraviti tisti ne bode mogel, ki svojej živini ne more obilno pokladati.

Kako pa je še le tedaj, če se, kar se le predostikrat zgodi, živini le pusta in suha klaja brez moči in sočnosti poklada! Gotovo se bode pri taki klaji živina shujšala in mnogo na svoji prejšni teži zgubila, ker se mora uboga živina od lastnega že nabranega mesa in masti, ki jo ima v telesu, rediti. Tako živino rediti je napačno, ker je drago in nekoristno.

Toraj še enkrat kličemo: ne več živine rediti, nego se nje more tudi dobro in izdatno prerediti.

Deželni zbor štajerski

začel je 6. t. m. zopet zborovati. Pred zborovanjem so naš Mil. knez in škof v vitežki dvorani deželne hiše v Gradcu brali sv. mešo, katere se je udeležilo mnogo poslancev. V prvi seji potem je cesarjev namestnik bral pismo ministra, kder se naznanja, da so cesar postavio za popravljanje Murine struge potrdili, razdruženje Vojniške srenje pa odbili. V sredo 7. t. m. bila je 2. seja. Cesarjev namestnik je naznanil, da se našej deželi vendar enkrat utegnejo povrniti stroški, ki njih je imela ob francoski vojski l. 1809.

V 3. seji 8. t. m. se je po predlogu g. Hermana, ki je poročeval v imenu deželnega odbora, dovolilo, da zamorejo trgi: Arnež, Mahrenberg, in št. Lenart v slov. goricah 2 fl. dače pobirati od svojih pesov, kujžekov in ščenet. Na dalje bode v Mahrenbergu 10 fl., v št. Paulu pri Priboldu 15 fl. plačal vsak, kateri hoče ondi kot srenjčan sprejet biti. Okrajnemu zastopu v Štajncu je se dovolilo ljudem naložiti 40% okrajne naklade. Res, trda dača! Kmetske srenje, dozday združene z Lipniškim trgom, so prosile za razpisanje. G. Herman je prošnjo podpiral — zastonj. Liberalna večina je z 22 proti 20 glasom prošnjo odložila. Ključarica v Slatinskih toplicah dobi večjo plačo.

V 4. seji 9. t. m. so se volili razni odbori, katerim so se dotične stvari v pretresovanje izročile. Slovenske poslance imamo: g. Hermana v odboru za srenjske zadeve, dr. Srneca za šolske, dr. Dominkuša za gospodarske stvari, dr. Vošnjaka za deželni proračun. Iz 5. seje 12. t. m. poizvemo, da se ptujski realni gimnaziji od ministra ne dovoli denarna podpora. Ob enem sta dr. Vošnjak in Nekerman stavila interpelacije, t. j. vprašala sta vlado za stran popraviljanja savinske struge. V cestni odbor je voljen tudi Schniderschitz.

Dopisi.

Iz Hoč. (Odpustki — spreobrnitev Luteranke.) Bela nedelja je za Hočko nadžupnijo vsako leto slovesen dan. Rajni g. nadžupnik dr. Murko je izprosil od sv. Očeta podeljenje popolnih odpustkov za vsakega, ki na belo nedeljo v Hočki farni cerkvi zakramente sv. pokore in Rešnjega Telesa vredno prejme in navadne molitve v namen sv. Očeta opravi. Tudi letos se je teh odpustkov velika množica udeležila.

Vrh tega smo imeli še to posebno veselje, da se je neka Luteranka h katoliški veri spreobrnola in se ravno to nedeljo v naši farni cerkvi svoji krivoverski zmoti odpovedala vpričo preč. gospoda nadžupnika in dekana, M. Stranjšak-a, ki so bili od premil. knezoškofa v to pooblaščeni. Spreobrnjenka je nemškega rodu, po imenu Julijana Wilfinger, rojena l. 1845. v Kaltenbrunn-u na Ogerskem, priprostega stanu in je kot navadna dekla zadnja 3 leta v Mariboru služila, letošnjega

leto pa v našo faro prišla k poštemu in krščanskemu gospodarju.

Kmalu začetka t. l. je g. nadžupniku razodela svojo željo, da hoče v kat. Cerkev sprejeta biti. Ker se je pa slišalo, da je že v Mariboru katoliško božjo službo obiskovala, pa tudi včasih luteranske se udeleževala, se je bilo bati, da njej ni prava resnica. Vendar kmalu se je spoznalo, da je namen pravi in resnični, pa da je vednosti malo. Še navadnih verskih resnic, kakor n. pr. deset božjih zapovedi, ni vedela. Bolje se je spominjala ugovorov in predsodkov, katere imajo Luterani proti naši Cerkvi, proti papežu in dobrim delom itd., kateri so se njej v luteranski šoli v glavo vbili. Ali ljubezen vse premaga. Vesela se v svojem 30. letu poprime katoliškega katekizma ter pride vsaki teden po 2krat h g. nadžupniku. V 3 mesecih se je najpotrebnejših katoliških nauk naučila. Ravno na belo nedeljo, katera opominja kristjana krstnega oblačila nedolžnosti in pravičnosti, je hotela tudi ona sleči obleko zmote in obleči resnico in pravico. Ko njo g. nadžupnik opominjajo, da nebi odpadla, je vsa srčna rekla: „Ne, nikdar, Bog varuj! tega ne bodem nikoli storila; bojim se smrti, v lutrovi veri me Bog varuj umreti“. V torek po beli nedelji je prejela zakramente sv. pokore in sv. obhajila. Ker pridig in krščanskih nauk v cerkvi ne razumi, akoravno za silo svoje domače zastopi, prebira marljivo nemškega Goffine. Potrdi milostljivi Bog, milost, katero si tej osebi storil, pa potrdi tudi v naših sreih pravo in živo vero!

Od sv. Petra pod sv. gorami. (Boj za Avstrijo.) Pri naši farni cerkvi se je velikonočni pondeljek sošlo v krčmi dosti mladega sveta. Tukaj se je pilo in prepevalo, govorilo in pogovarjalo celó politiziralo in kritiziralo. — K veseli družbi se pridružita dva fanta. Koj zapoje eden ves navdušen: „Bog poživi Avstrijo, Avstrijo!“ — Ali zdajci mu zabrenči okoli ušes roka neprijatelja, kateremu ni bila započeta pesmica všeč. Ali to je še bolj osrčilo pevca in tovariš pravi: evo ti pištolo — idi in sproži na slavo Avstrije! Tovariš pohiti iz hiše. Nasprotnik za njim. — Zdaj se zgrábita in pevčev tovariš peliši nasprotnika v blato, da se komaj vzdigne. Med tem, ko sta se ona dva zunaj borila, pohiti slabejšemu na pomoč nek vojak, korporal. Ali za korporalom poskoči iz hiše navdušeni pevec, mu iztrgne sablo in jo na dvoje prelomi: še ni dosti, zdaj popade vojak, ga vrže na tla in mu raztrga vojaško suknjo, potem pa odide s tovarišem svojim kakor zmaga-vec v drugo bližnjo krčmo.

Dragi „Gospodar“, kaj praviš na to? Ni jeli srečna Avstrija, za katero se v mirnih časih borijo in bojujejo vrli kmečki fantje? — Ali žalibog, da ta srečna Avstrija ni naš mili avstrijski dom, temuč le ena prosta kmečka deklica potepenka, s katero se vlačí mladi gospod, sin imenitnega Šentpeterskega liberalno-nemškutarskega purgarja. —

Tega je razžalila pesmica: „Bog, poživi Avstrijo!“ — in to je bil vzrok pretepanju in drapanju. —

Iz Konjic. (Vino bedakom strup.) Pretekli teden se je med pijanci trojin umor zgodil. Dva fanta žičke fare sta se v oštariji sprla, pred oštarijo pa drug drugega s sekirama smrtno po glavah ranila ter sta oba umrla. — Tretji umor se je zgodil v prihovski fari ter je razbrzdaneec v prepiru svojega vinskega tovariša z nožem v sence zabôdel, da je ranjenec po groznih bolečinah tretji dan potem umrl. Morilec je zidar, ki je v Konjicah delal pri novi kajhi, ter si tako sam kvartir pripravljati pomagal. To je žalosten sad razbrzdanosti, ki se kot kuga med ljudstvom širi! —

Iz Braslovč. (Nesrčni april za braslovčane — ozimina.) Leta 1853 dne 7. aprila je braslovški trg bil požar skoraj popolnoma pokončal. L. 1863. 10. aprila so naš nepozabljivi g. dekan M. Stojan umrli. L. 1865. meseca aprila je farovško gospodarsko poslopje in streha na zvoniku zgorela. In letos dne 5. aprila so naš neutrudeni, mnogo let bolehní pa skoraj do konca svojega življenja delavni g. dekan Matija Paprej umrli.

Črez 5 mesecev je pri nas skoraj neprestano sneg ležal, kar nam je veliko škode naredilo pri drevju in ozimini. Ta je po mnogih krajih tako segnita, da moramo zdaj preorati in jaro žito sejati. In ravno tako, če ne hujše, je z rudečo turško deteljo. Od kar smo jo v naše kraje dobili, še nikoli ni bila tako pozebljena kot letos; tako, da nas vže zdaj skrbi, kje bomo seme dobili.

Oh! ubogi gospodarji! s čem se še vendar bočemo tolažiti? — Kar ima kmet za prodati, je vse brez cene. Davki pa vsako leto višji in vrh tega nam vlada še novih obeta!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Aprila 5. dan so svitli cesar pripotovali v Benetke. Lahi so njih povsod sijajno sprejeli. Drugi dan so s kraljem ogledovali 12.000 vojakov, ki so bili pri Vigonzi blizo Padove zbrani. Na večer bila je v Benetkah velika gostija. Kralj je napil cesarju na zdravje, na srečo in na vedno zvezo Avstrije in Italije. Naš cesar je odzdravil na zdravje kralju in njegovi rodovini, pa na srečo in blagostan Italije. Te besede so, brž ko so se po časnikih razglasile, povsod napravile veliko radost. Oboji ministri so se pogosto pogovarjali. Grof Andrassy se je celo uro mudil pri kralju, kar je prusake nekoliko osupnilo. Tretji dan, 7. aprila so cesar zapustili Benetke in se ob 5. uri popoldan pripeljali črez morje v Pulj. Vedeti pa je našim bralcem, da je Pulj zdaj glavna postaja in srce našemu vojnemu brodovju, ki jako napreduje sem od srečne bitke pri Višu, kder je slavni Tegethof razbil laško bro-

dovje. Čeravno bilo je slabo vreme, je vendar brodovje pred cesarjem napravilo nekoliko vojnih vaj natančno in izvrstno. Cesar so se tega veselili in poveljnika Bourgignona imenovali za admirala. Do te časti še pri nas ni prišel noben mornarsk oficir. Admiral je na morji to, kar na kopnem maršal. Vojaki dobili so enkrat 5 dnevno dnino. Iz Pulja so se cesar 10. t. m. odpeljali v Zadar, ki je glavno mesto Dalmacije.

Ministri so te dni izdali določbe k postavi, ki bo od duhovniških dohodkov pobirala novo dačo, in ki bo plačo nekaterih fajmoštrov itd. jako zmanjšala. Redne dohodke župnikov pa namerjavajo nastaviti na 600, 700, 800 fl.; vendar vračunjevale se bodo vse štiftane meše, štolini in drugi dohodki. Vse to kaže za duhovne jako slabo.

Kranjski Slovenci so v Ljubljani pri volitvah za mestno starešinstvo zmagali samo v 3. razredu, v prvem pa z malimi glasi propadli. To pa zato, ker tisti k volitvi niso hotli iti, ki Slovincem sicer radi svojo robo prodajajo, za nje pa ničesar storiti nečejo.

V zgornje-avstrijskem zboru je dekan Pflügl nasvetoval, naj se prenaredi volilni red, da bodo kmeti dobili enake pravice z liberalnimi mestjani in velikimi posestniki. Ali za take reči so liberalci popolnem glubi. Predlog so vrgli pod klop. —

V koroškem zboru je poslanec Petrič vlado vprašal, ali nebi voljna bila hude eksekucije zaradi zaostale dače ustaviti do žetve? Radovedni smo, kaj bo vlada odgovorila?

Na Ogerskem so v državnem zboru Srbi in Romuni ugovarjali Madžarom. Rekli so tem, naj svoj madžarski teater v Buda-peštu sami plačujejo, pa ne vsa dežela. To je Madžare sila razljutilo in minister Tisza se je slavjanskim narodnjakom prav po madžarski pogrozil.

Vnanje države. Pruski ministri so te dni nagloma poslali cesarjeviča in generala Moltke na Laško vohat, kake nasledke je imela pot našega cesarja. Bismark išče povsod zaveznikov zoper sv. Cerkvó. Ravno zdaj je od Belgije zahteval, naj tudi ta poskrbi za postave zoper Katoličane. Ali tu se je ukanil. Belgijani so mu — odrekli.

Ruski cesar pride 9. maja v Berolin obiskovat nemškega cesarja.

Turški sultan je odposlal posebnega poslanca, da pozdravi našega cesarja v Dalmaciji. Črnogorski knez pa nameni sam priti v Kotor.

Za poduk in kratek čas.

Koledar in njegova zanesljivost.

× Koledar ali pratika pomeni sploh računanje časa po letih in njegovih delih: mesecih, dnevih, urah. Zanesljivost koledarja je odvisna pred vsem od tega, da vemo, kako se nebeški svetovi (zvezde) premikajo; zlasti kako se pre-

mika zemlja okoli solnca, in kako se premika njeni zvesti tovarš, namreč mesenc, okoli zemlje, in ž njo vred okoli solnca. Ako so te naše vednosti zanesljive, je tudi koledar zanesljiv; če ne, mora tudi koledar nezanesljiv biti.

Vednost, ki se z nebeškimi svetovi in njihovimi poti, tedaj tudi s planetom, ki ga je Bog nam v stanovanje odločil, namreč z našo zemljo v tej zadevi peča, se imenuje astronomija ali zvezdoslovje. Zato se tudi zamore reči: zanesljivost koledarja je odvisna od zanesljivosti zvezdoslovnih vednosti.

Pred vsem hočemo v poglavitnih obrisih pokazati, kako je stalo v času pred Kristusom z zvezdoslovjem, — tedaj tudi s koledarjem in z računanjem časa.

Z zvedoslovjem so se najpoprej na jutro-
vem pečali. Priznati se mora, da so Kinezi že par tavežent let pred Kristusom, enako tudi Babilonci in Egipčani v tej zadevi marsikaj dosegli. Vendar vsi ti starodavni narodi niso imeli zanesljivega časoslovja; zlasti se njih leta niso popolnoma strinjala z dejanskim solničnim letom, to je, s časom, kojega zemlja potrebuje, da svoj tek okoli solnca enkrat dovrši in se zopet na svoje prejšnje mesto povrne. K temu potrebuje 365 dni, 5 ur, 48 minut, 45 sekund. Ne davno pred Kristusovim rojstvom je vpeljal Rimljan Julij Cezar, ki je takrat stal na čelu rimske republike, po njem imenovani „julijanski“ koledar, kateri je bil še več stóletij potem v splošni rabi. Ta koledar se sme v resnici zdatni popravek prejšnjih časoslovij imenovati; vendar tudi on ni popolnoma vstrezal dejanskim razmeram. Zato tudi zmešnjava v časoslovji ni nehala, ampak še vedno večja prihajala.

Leta 1582., ko je Gregor XIII. papež bil, je bila napačnost že tolika, da je prišlo pomladansko enakonočje *) mesto na 21. marca, kedar je v resnici, že na 11. marca. Imenovani papež so tedaj ukazali, koledar popraviti, — najpoprej skozi to, da se je po 4. oktobru l. 1582. v računu 10 dni izpustilo in takoj s 15. oktobrom, dalje štel, potem skozi vrstjenje tako imenovanega prestopnega dneva vsako četrto leto (kar je že poprej veljalo) in skozi še druge popravke.

Ta po papežu Gregorju XIII. imenovani „gregorijanski“ koledar je po svojem bistvu še zdaj pri vseh omikanih ljudstvih v rabi; le Rusi in izhodni kristjani sploh računajo še vedno po starem koledarji. Zato tolika zmešnjava med njimi. Zdaj je med njimi in med nami razložek že skoraj za celih 13 dni v letu. Za toliko so oni zadej za nami. (Dalje prih.)

*) Enakonočje pomeni čas, ko sta noč in dan enako dolga, kar se pripeti dvakrat v letu: 21. marca in 21. septembra.

Luč krščanstva pri panonskih Slovencih.

(Spisal Jak. Gomilšak.)

V.

Ni potreba na dolgo in široko pripovedovati o tem, kar je sv. Metod Slovincem bil in storil. Iz knjižice družbe sv. Mohorja, iz „Življenja svetnikov“, iz nad sto in sto prižnic smo Slovenci davno podučeni o tem: kako je sveti mož narodu ne le krščanske obrede in nauke, marveč tudi duha in šege vdehnal, kako je sv. mešo in vse obrede v slovenskem jeziku opravljal, kako neutrudljivo je po deželi hodil, učeč z besedo in lepim izgledom, in vredovaje povsod redno dušno pastirovanje po vrlih domačih duhovnikih. Najbrž obiskal je večkrat tudi sedanjo štajersko zemljo nad Dravo, kjer so stanovali in še stanujejo Slovenci; najbrž je prišel v slavni Ptuj in drugam. Še zdaj se pripoveduje, da je tudi v cerkvi sv. Benedikta, v onem času postavljeni, opravljal službo božjo, in oznanoval sveto vero. — Ne vé se prav, kedaj da je odišel sveti nadškof od Slovincem v drugi del velike svoje vladikovine, k Moravljanom. Še enkrat poznej, prišedši iz Nemčije, bival in deloval je nekaj časa v slovenskih pokrajinah, ko se je namreč bil zopet krvavi boj vnel med Moravljani in Nemei. V tem umerje, med leti 874—878 vojvoda Kocel, in sv. Metod, poklican po kralju Svetopolku, vrne se zopet v moravsko kraljevino. Ondi narod v Velegradu do sive starosti pastiruje.

Slovincem v Panoniji pak je po Koclovi smrti kmalu sreča in svoboda utonila. Žalovalo je ljudstvo za njim, kakor poprej za Privino, in to tem bolje, ker je se strahom pogled obračalo v prihodnost. Najbrž je tudi sedaj šla v zgubo poprejšna narodova samostalnost, posvetna in duhovna. Bratislav, Koclov naslednik, ne vé se prav, jeli tudi njegov sin, se je kazal celo od Nemcev odvisnega, dokler si teh pokrajin ni kralj Svetopolk prisvojil. Slovenci bili so pogostoma vpleteni v hude boje. Pridrli so sovražniki v domovino, teptaje in požigaje dela njih marljivosti in omike. Po smrti sv. Metoda je nehala tudi panonsko-moravska nadškofiija, in tako je pripadla slovenska dežela zopet pod solnograško vladikovino. A nikoli ni vidila poprejšnjih zlatih dni, vera, krščansko življenje, kakor tudi blagostanje je čedalje bolj pojemaleo.

Razne stvari.

(Razpis daril). Odbor „glasbene matice“ je odmenil sledeča darila: I. 20 gold. v srebru za najboljše zbirko narodnih pesmi, to je iz naroda slovenskega nabranih napevov, katerih pa mora biti na številu najmanj deset. Zložene naj bodo čveteroglasno, ali pa enoglasno s spremljevanjem glasovira. Pri vsaki pesmici naj bo tudi zaznamovano, kje se je našla, kdo jo je nabralcu pel in v katerih krajih je znana. Skrbeti je tudi za

to, da se vse kitice ene pesmi natančno spišejo. II. En cekin za skladbo, ki je primerna za Šmarnice, to je Marijina pesem, koja zna biti sestavljena ali za mešan zbor, ali samo-, dva- ali trospjev s spremljevanjem orgel. — III. En cekin za cerkveno skladbo, koja služi pri sveti meši kot vloga za ofertorij. — IV. En cekin za cerkveno skladbo, ki je pripravna za kak večji praznik, n. p. velikonočni, božični itd. O sestavi zadnjih dveh veljajo ista pravila, kakor pri drugi. Kompozicije morajo biti v lahkem, narodno-cerkvenem duhu zložene, da se lahko rabijo tudi v krajih, kjer se ne nahajajo posebno izurjene pevske moči. Besede morajo biti v slovenskem jeziku. Skladbe naj se pošljejo družbenemu tajniku g. Vojtehu Valenti do 31. maja t. l. brez podpisane imena, katero naj se priloži v zapečatanem listku. Poslani rokopisi se ne bodo vračali.

(Iz Mozirja) se nam piše 9. t. m., da: Gornje-savska posojilnica sè sedežem v Mozirji začela je delovati pod vodstvom g. Janeza Lipolda (ne Jožefa). Vsak četrtek je za posojilnico opravljen dan v Mozirji biš. št. 10. Denarji se sprejemajo po 6 %. Novi udje še zamorejo pristopiti.

(Mrtvo dete) je bilo 4. t. m. najdeno v neki mlaki blizo Slov.-bistriške vozne in železne ceste. Srenjski predstojniki dobili so od sodnije povelje pozvedeti po neusmileni materi.

(Pri št. Ilu na Goričkem) v Selnici se je 7. t. m. nek nemšk človek pri tamošnjem srenjskem predstojniku žganja napil in potem v noči — obešil.

(V cerkvo sv. Trojice v Halozah) je 8. t. m. ropar ulomil in odnesel srebrno močno pozlačeno monštranco, srebrn kelih za obhajilo, 10 funtov vošččenih sveč, prte iz altarjev, vse skupaj 380 fl. vrednosti. V Digošah blizo Maribora pa so ga že prejeli, mu monštranco obesili na hrbet, kelih na prsa, sveče pa so mu dali v roke in tako so ga sramotno gnali na sodnijo.

(Iz Brašlovca) se nam piše, da tamošnji srenjski pisar dobro ume nemški in slovenski govoriti in pisati.

Ivan Sirše, krčmar.

(Dražbe) od 15.—27. aprila: Flor. Selič-eva v Kunjrtu 19. apr. vrednost 2772 fl. — Ant. Gajšek v Vodrišu, 16. apr. 3035 fl. — Jar. Pajmon v Lipoglavu, 20. apr. 1150 fl. — Lov. Arlič v Vitanju, 22. apr. 355 fl. — Kašp Klančnik v Vožji, 27. apr. 1200 fl. — Maria Loiggi v Cirknici 17. aprila pri mariborski sodniji, 9353 fl. — Marija Fric pri sv. Miklavži 16. apr. 260 gld. — Liza Sdove v Konjicah 24. apr. 4200 fl. — Jak. Slokar v Pečovji 24. apr. 1210 fl. — Jan. Belec v Vlagušah 17. apr. 1290 fl.

Najnovjši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	71	15
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	240	
Ažijo srebra	103	
„ zlatá	5	23

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	90	4	20	5	—	4	20
Rži	3	90	3	45	4	—	3	15
Ječmena	3	80	3	20	2	40	2	50
Ovsa	2	20	2	—	2	60	1	80
Turšice (koruze) vagan	3	10	2	70	3	20	2	50
Ajde	2	60	2	45	3	—	2	20
Prosa	3	60	3	10	3	20	—	—
Krompirja	2	10	1	80	2	—	1	65
Sena . . . . . cent	1	80	1	80	1	—	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	20
„ za steljo	—	80	—	95	—	60	—	85
Govedine funt	—	25	—	24	—	26	—	24
Teletine	—	26	—	24	—	26	—	24
Svinjetine	—	28	—	24	—	36	—	28
Slanine	—	36	—	32	—	36	—	30

Loterijske številke:

V Trstu 10. aprila 1875: 80 88 86 38 76
Prihodnje srečkanje: 24. aprila 1875.

Razglas.

Po c. kr. okrajni sodniji v Ljutomeru se daja na znanje:

da se za prostovoljno dražbenje posestva gospe Franciške Kosi, katero se nahaja pri Malinedelji v katasterski srenji Vučkovec pod urb. št. 231 ad Schachenturn in ki ima prtiličen, zidan hram s štacuno in hlevi, potem dajnsak z žlahtnim trgovjem obsajen, vrt in sadovnjak, skupaj 1 oral 37 □ sežnje, nastavi kot dražbinsk dan

12. maj 1875 dopoldne od 10—12 ure

na prostoru posestva, in sicer s to opazko, da je hram zavolj ugodne lege jako dober za krčmo in kupčijo, ki ste tudi dozdamj ondi bile.

Nastavljena cena znaša 3000 fl.; pod to ceno se posestvo ne proda. Vsak, ki se hoče udeležiti licitacije, mora poprej položiti 10 % nadavka ali v gotovih denarjih ali v hranilničnih knjižicah ali v državnih dolžnih pismih, ki se po dnevni denarni ceni vzamejo v račun.

Dražbine pogodbe se zamorejo pogledati v tukajšni uradniški kanceliji.

Ljutomer 18. marca 1875.

C. kr. okrajni sodnik:
Kastelic.

Oznanilo.

2—3

Vsake vrste semena

s poroštvom, da bodo kalila, ponujam na prodaj, tudi špecarijsko blago: kavo, sladkor, ementalerski, švareberski in grogov sir, potem olje Monte St. Angelo, žlahtno olje iz mesta Lecce na Laškem, razne sorte rajža, potem vse domače pridelke, zrnje, moko itd. prodajam po najni ji ceni

Konrad Grillwitzer,

v stolni ulici in na velikem trgu
v Mariboru.

PRIPOROČILO.

Anton Nowak,

bukvovezar

na glavnem trgu v

Mariboru

priporoča svojo bogato zalogo mnogovrstnih

molitvenih bukvic

v slovenskem in nemškem jeziku.

Tudi se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje

vsakovrstnih del,

katera bukvezarju pripadajo.

Mogoče mu je taka dela naglo in okusno dovršiti, ker ima v ta namen naj-novejše orodje in mašine.

1—4

Priporočba.

1—3

Zaloga oblačil
g. Antona Scheikela v Mariboru,
v gospodski ulici

se priporočuje č. duhovščini.

Lastnega dela,		
talarji iz finega peruvijena so po	.	18—27 fl.
talarji " ripsa	.	13—18 "
talarji " lastina	.	20—30 "
hlače s prslekom iz peruvijena so po	.	10—14 "
poletne suknje	.	16—25 "

Ob enem se naznanja, da se plačevanje omenjenih oblačil sprejema tudi po obrokih. Naročena oblačila se takoj naredijo in kmalu dopošljejo. Nepopoljne reči se brez obotavljanja vzamejo nazaj, zamenijo ali popravijo.

Oznanilo.

Dovoljujem si naznanjati, da se pri meni za prihodnjo spomlad dobivajo

vsake vrste semena,

n. pr. več sort trave (Raygras) Lucernarske in domače detelje, salate, špinache, korenja, repe, zelja, kolorab, kumar, cukernatega graha, rédkve i. t. d., in sicer so moja semena

vsa nova,

za čijih rast sem porok.

Tudi sem pripravljen **izvenredna** semena po najnižji ceni priskrbeti.

Ob enem priporočam svojo

špecarijsko blago,

n. pr. sladkor, kavo, olje, vsakovrstno žganje, paromlijsko moko i. t. d., potem vse sorte suhe in oljate barve, vse po **mного** znižani ceni.

M. Berdajs,

v Mariboru.

5—6